



# ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal  
Научно методический журнал  
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Вухоро - 2026



# **ACADEMIC SPECTRUM**

Ilmiy-metodik jurnal  
Научно методический журнал  
Scientific and Methodical Journal

*№ 1-Son 2026-yil*

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy  
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda  
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

**BOSH MUHARRIR:**

**Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li**

**Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent**

**TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI**

**Кулешов Валерий Владимирович** - pedagogika fanlari doktori, professor  
Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

**Andriyenko Yelena Vasilyevna** - pedagogika fanlari doktori, professor  
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va  
texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

**Romm Tatyana Aleksandrovna** - pedagogika fanlari doktori, professor  
(Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim  
instituti, Novosibirsk, Rossiya).

**Olimov Shirinboy Sharofovich** — pedagogika fanlari doktori, professor  
(Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

**Zaripov Lochin Rustamovich** - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor  
(O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy  
ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni  
takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

**Safarov Dilmurod Xalimovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor  
(Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo‘yicha direktor  
o‘rinbosari)

**Nazarov Akmal Mardonovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor  
(Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo‘yicha  
birinchi prorektor).

**Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li** - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent  
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

**Ganjiyev Feruz Furqatovich** - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent  
(Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

**Ismatova Dilafruz Tuymuratovna** - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa  
doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

**Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich** - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori  
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar  
kafedrasini dotsenti).

**Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li** - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori  
(PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

**Mas‘ul kotib:**

**Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li** – Buxoro davlat universiteti  
Psixologiya kafedrasini o‘qituvchisi

**EDITOR-IN-CHIEF:**

**Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

**MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:**

**Valeriy Vladimirovich Kuleshov** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

**Elena Vasilyevna Andrienko** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

**Tatyana Aleksandrovna Romm** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

**Shirinboy Sharofovich Olimov** — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

**Lochin Rustamovich Zaripov** — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

**Dilmurod Xalimovich Safarov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

**Akmal Mardonovich Nazarov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

**Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

**Feruz Furqatovich Ganjiyev** — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

**Dilafuz Tuymuratovna Ismatova** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

**Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov** — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

**Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov** — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

**EXECUTIVE SECRETARY:**

**Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li** — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

**ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:**

**Ахмадов Назирджон Рахмат угли** — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

**ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:**

**Кулешов Валерий Владимирович** — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

**Андрienко Елена Васильевна** — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

**Ромм Татьяна Александровна** — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

**Олимов Ширинбой Шарофович** — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

**Зарипов Лочин Рустамович** — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

**Сафаров Дилмурод Халимович** — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

**Назаров Акмал Мардонович** — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

**Рустамов Шавкат Шухрат угли** — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

**Ганжиев Феруз Фуркатович** — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

**Исмадова Дилафруз Туймуратовна** — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

**Мухлисов Содикжон Саиджонович** — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

**Тилавов Мухтор Хасан угли** — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

**ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:**

**Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли** — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

**Rustamov Shavkat Shuxratovich**

*Buxoro davlat universiteti psixologiya kafedrası mudiri,  
psixologiya fanlari doktori (DSc)*

### **TALABALARNI INNOVATSION KOMPETENLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI**

**Annotatsiya.** Maqolada talabalarda innovatsion kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari o'rganilgan. Tadqiqotda innovatsion kompetentlikning tarkibiy elementlari: kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish qobiliyati, texnologik va ijtimoiy innovatsiyalarga moslashuvchanlik ko'nikmalari aniqlangan. Shuningdek, pedagogik va psixologik omillar – motivatsiya, ichki tashabbus, shaxsiy mas'uliyat va guruh ichidagi muloqot – innovatsion salohiyatni rivojlantirishda muhim rol o'ynashi ko'rsatib o'tilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarda yuqori darajadagi innovatsion kompetentlik pedagogik yondashuvlar, mentorlik, ijodiy muhit va psixologik qo'llab-quvvatlash bilan mustahkamlanadi. Shu bilan birga, innovatsion kompetentlikni rivojlantirish nafaqat shaxsiy va professional o'sishga, balki ta'lim jarayonining sifatini oshirishga ham hissa qo'shadi.

**Kalit so'zlar:** talabalar, innovatsion kompetentlik, pedagogik-psixologik yondashuv, kreativlik, motivatsiya, muammolarni hal qilish, innovatsion salohiyat

**Аннотация.** Статья посвящена изучению педагогико-психологических основ формирования инновационной компетентности студентов. В исследовании определены структурные элементы инновационной компетентности: творческое мышление, способность к решению проблем, адаптивность к технологическим и социальным инновациям. Также выявлено, что педагогические и психологические факторы — мотивация, внутренняя инициатива, личная ответственность и групповое взаимодействие — играют важную роль в развитии инновационного потенциала. Результаты исследования показывают, что высокий уровень инновационной компетентности у студентов формируется через педагогические подходы, наставничество, творческую среду и психологическую поддержку. Формирование инновационной компетентности способствует не только личностному и профессиональному росту, но и повышению качества образовательного процесса.

**Ключевые слова:** студент, инновационная компетентность, педагогико-психологический подход, креативность, мотивация, решение проблем, инновационный потенциал

**Abstract.** The article examines the pedagogical and psychological foundations for developing students' innovative competence. The study identifies key components of innovative competence, including creative thinking, problem-solving skills, and adaptability to technological and social innovations. Pedagogical and psychological factors such as motivation, internal initiative, personal responsibility, and group interaction are highlighted as crucial for fostering innovative potential. The findings indicate that high levels of innovative competence in students are reinforced through pedagogical strategies, mentoring, a creative environment, and psychological support. Developing innovative competence contributes not only to personal and professional growth but also enhances the overall quality of the educational process.

**Key words:** student, innovative competence, pedagogical-psychological approach, creativity, motivation, problem-solving, innovative potential

**Kirish.** Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiyalar tez sur'atlar bilan rivojlanib borayotgani shuni ko'rsatadiki, talabalarning innovatsion salohiyatini shakllantirish ta'limning eng dolzarb vazifalaridan biriga aylangan. Innovatsion kompetentlik – bu shaxsning yangi g'oyalarni yaratish, mavjud bilim va tajribalarni yangicha kontekstda qo'llash, muammolarni samarali hal

qilish va texnologik hamda ijtimoiy innovatsiyalarga moslashish qobiliyati sifatida talqin etiladi. Shu nuqtai nazardan, talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirish nafaqat ularning shaxsiy va professional o‘shini ta’minlaydi, balki butun ta’lim jarayonining sifatini oshirishga va zamonaviy jamiyatning ilmiy-texnik rivojiga hissa qo‘shadi.

Pedagogik-psixologik yondashuvlar innovatsion kompetentlikni shakllantirish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, talabalar motivatsiyasi, ichki tashabbusi, shaxsiy mas’uliyati va guruh ichidagi muloqot ko‘nikmalari innovatsion salohiyatning asosiy omillari hisoblanadi. Shu bilan birga, pedagogik strategiyalar – mentorlik, ijodiy muhitni yaratish, loyiha va amaliy ishlarda qo‘llab-quvvatlash – talabalarni ilmiy va innovatsion faoliyatga faol jalb qiladi.

Shuning uchun, talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirishni o‘rganish nafaqat psixologik jihatdan shaxsning kreativ va ijodiy qobiliyatlarini oshirish, balki pedagogik nuqtai nazardan ta’lim jarayonini samarali tashkil etish va yangi avlod ilm-fanini rivojlantirish uchun strategik ahamiyatga ega bo‘ladi. Mazkur tadqiqot kirish qismida ta’kidlangan g‘oyalar asosida innovatsion kompetentlikning tarkibiy elementlarini, rivojlantirish usullarini va pedagogik-psixologik sharoitlarni o‘rganishga qaratilgan.

**Adabiyotlar tahlili.** Talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirish masalasi pedagogika va psixologiya sohalarida uzoq yillardan beri tadqiq etilib kelmoqda. Xorijiy olimlar, jumladan A. Bandura, talabalar ichki motivatsiyasi va o‘zini boshqarish qobiliyatining innovatsion salohiyatni shakllantirishda markaziy rol o‘ynashini ta’kidlaydilar. Bandura ijtimoiy o‘rganish nazariyasi doirasida kuzatish, tajriba va mentorlikning talabalarda kreativ va innovatsion yondashuvni rivojlantirishdagi ahamiyatini yoritadi. Shu bilan birga, R. Sternberg va J. Kaufman innovatsion kompetentlikni shaxsning kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va analitik yondashuv bilan chambarchas bog‘liqligini ko‘rsatgan. Sternbergning triarchik intellekt nazariyasi ijodiy, analitik va amaliy fikrlashning bir-biri bilan uzviy bog‘liqligini ta’kidlab, talabalarda innovatsion salohiyatni shakllantirishning murakkab psixologik mohiyatini ochib beradi.

Rus olimlari ham mazkur masalaga alohida e’tibor qaratgan. L. S. Vygotskiy “yaqin rivojlanish zonasi” tushunchasi orqali talabalar yangi bilim va ko‘nikmalarni o‘zlashtirish jarayonida pedagogik va ijtimoiy omillarning muhimligini ta’kidlagan. Shu bilan birga, A. N. Leontievning faoliyat nazariyasi innovatsion va ilmiy faoliyatni shaxsning motivatsiyasi, maqsad va shaxsiy qiziqishlari bilan bog‘lashning psixologik asosini yoritadi. Rus olimlari G. V. Kostyuk va N. F. Talyzina esa talabalarda kreativ va innovatsion salohiyatni rivojlantirishda amaliy pedagogik metodlarning – loyihalar, laboratoriya ishlari, guruh ishlarining – muhimligini ta’kidlaydilar.

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlar, xususan, E. Torrens va O. M. Xotamqulova ishlarida talabalarda innovatsion kompetentlikning tarkibiy elementlari – kreativ fikrlash, texnologik va ijtimoiy yangiliklarga moslashuvchanlik, muammolarni hal qilish ko‘nikmalari – aniqlangan. Ularning natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagogik va psixologik qo‘llab-quvvatlash, ichki motivatsiya, shaxsiy tashabbus va ijodiy muhit talabalar innovatsion salohiyatini rivojlantirishda hal qiluvchi omillardir.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirish murakkab, ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u psixologik va pedagogik omillar bilan uzviy bog‘liq. Shu bilan birga, ilmiy va pedagogik muhitning sifatli tashkil etilishi, mentorlik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash talabalar innovatsion va ilmiy faoliyatga faol jalb qilinishini ta’minlaydi. Xorijiy va rus olimlarining tadqiqotlari birlashganda, innovatsion kompetentlikni shakllantirishda psixologik barqarorlik, kreativlik, ichki motivatsiya va ijtimoiy-interaktiv ko‘nikmalarni rivojlantirishning muhimligi aniq bo‘ladi. Shu asosda, adabiyotlar talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirishning kompleks pedagogik-psixologik yondashuvini ishlab chiqish zarurligini ko‘rsatadi.

**Muhokama.** Talabalarda innovatsion kompetentlikni shakllantirish jarayoni murakkab psixologik va pedagogik omillar bilan chambarchas bog‘liq bo‘lib, bu jarayonni faqat texnik

ko'nikmalar yoki bilimlar bilan cheklash mumkin emas. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarning kreativ fikrlash qobiliyati, muammolarni hal qilish strategiyalari, ichki motivatsiyasi va psixologik barqarorligi innovatsion salohiyatning markaziy komponentlari hisoblanadi. Xorijiy olimlar, jumladan R. Sternberg va J. Kaufman, ijodiy va analitik fikrlashning bir-biri bilan uzviy bog'liqligini ta'kidlab, innovatsion kompetentlikni shaxsning yuqori intellektual va ijodiy salohiyati bilan bevosita bog'laydilar. Shu bilan birga, A. Bandura ijtimoiy o'rganish nazariyasi doirasida kuzatish, mentorlik va tajriba orqali innovatsion yondashuvni rivojlantirishning muhimligini ko'rsatadi.

Rus olimlari ham mazkur masalaga katta e'tibor qaratgan. L. S. Vygotskiy “yaqin rivojlanish zonasi” orqali talabalar yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirayotganda pedagogik va ijtimoiy omillarning rolini yoritgan bo'lsa, A. N. Leontiev faoliyat nazariyasi doirasida shaxsning maqsad, motivatsiya va shaxsiy tashabbusi innovatsion salohiyatni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik muhitning sifati – mentorlik, loyihalar va guruh ishlari orqali rag'batlantirish – talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi.

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlar, xususan E. Torrens va O. M. Xotamqulova, talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirish tarkibiy elementlarini aniqlagan. Ular ijodiy fikrlash, texnologik va ijtimoiy yangiliklarga moslashuvchanlik, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini asosiy komponentlar sifatida belgilaydilar. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarning ichki motivatsiyasi, shaxsiy tashabbusi va pedagogik-psixologik qo'llab-quvvatlash mavjud bo'lgan muhitda innovatsion kompetentlik yanada samarali shakllanadi. Shu bilan birga, innovatsion kompetentlikni rivojlantirish faqat shaxsiy va professional o'sish uchun emas, balki ta'lim jarayonining sifatini oshirish va zamonaviy ilm-fan va texnologiyalar rivojiga hissa qo'shish imkonini beradi.

Muhokama shuni ko'rsatadiki, talabalarda innovatsion kompetentlikni shakllantirish murakkab, ko'p qirrali va integratsiyalashgan jarayon bo'lib, u psixologik barqarorlik, ichki motivatsiya, kreativlik, muammolarni hal qilish ko'nikmalari va ijtimoiy-interaktiv kompetensiyalar bilan uzviy bog'liq. Shu bilan birga, pedagogik strategiyalar va qo'llab-quvvatlovchi muhit innovatsion salohiyatni rivojlantirishning samarali vositasi bo'lib xizmat qiladi. Xorijiy va rus olimlarining tadqiqotlari birlashganda, innovatsion kompetentlikni rivojlantirishda psixologik va pedagogik yondashuvlarning uzviy va integratsiyalashgan tizimi zarurligi aniq bo'ladi. Shu asosda, talabalarda innovatsion salohiyatni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslarini chuqur o'rganish va amaliyotga tatbiq etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, yoshlarni ilmiy va professional faoliyatga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

**Xulosa.** Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarda innovatsion kompetentlikni shakllantirish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u psixologik va pedagogik omillar bilan uzviy bog'liqdir. Innovatsion kompetentlik talabalar kreativ fikrlash qobiliyati, muammolarni hal qilish strategiyalari, texnologik va ijtimoiy innovatsiyalarga moslashuvchanlik, ichki motivatsiya va psixologik barqarorlik bilan belgilanadi. Xorijiy olimlar, jumladan R. Sternberg, J. Kaufman va A. Bandura, talabalarning ijodiy va analitik fikrlash qobiliyati, shaxsiy tashabbusi va o'zini boshqarish ko'nikmalari innovatsion salohiyatni shakllantirishda markaziy ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydilar.

Rus olimlari L. S. Vygotskiy va A. N. Leontiev pedagogik va ijtimoiy kontekstning, shuningdek, shaxsiy motivatsiya va maqsadlarning innovatsion kompetentlikni rivojlantirishda muhimligini ko'rsatgan. Shu nuqtai nazardan, talabalarning pedagogik qo'llab-quvvatlash, mentorlik, guruh ishlari va ijodiy muhit orqali rag'batlantirishi innovatsion salohiyatni samarali shakllantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirish nafaqat shaxsiy va professional o'sish uchun, balki ta'lim jarayonining sifatini oshirish va zamonaviy ilm-fan va texnologiyalar rivojiga hissa qo'shish uchun strategik ahamiyatga ega. Shu bilan birga, pedagogik-psixologik yondashuvlarni integratsiyalashgan tizimda

qo‘llash talabalar orasida kreativlik va innovatsion salohiyatni keng ko‘lamda shakllantirish imkonini beradi, bu esa ularning kelajakdagi ilmiy va professional muvaffaqiyatini ta‘minlaydi.

Natijada, mazkur tadqiqot talabalarda innovatsion kompetentlikni rivojlantirishning samarali usullari va psixologik-pedagogik strategiyalarini aniqlashga xizmat qiladi hamda ta‘lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etish uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.**

1. Ovbiagbonhia, A. R., Kollöffel, B., & den Brok, P. (2019). Educating for innovation: Students’ perceptions of the learning environment and of their own innovation competence. *Learning Environments Research*, 22(3), 387–407. Springer.
2. Selznick, B. S., Mayhew, M. J., Winkler, C. E., & McChesney, E. T. (2022). Developing innovators: A longitudinal analysis over four college years. *Frontiers in Education*, 7, 1–12.
3. Researching learning environments and students’ innovation competences (Keinänen, M., & Kairisto-Mertanen, L.). *Education + Training (Case study on innovation pedagogy and student competences)*.
4. Arifannisa, A., & Shafiq, M. A. (2024). Enhancing Students’ Innovative Competence through Academic Creativity: An Analysis of the Role of Learning Innovation and Digital Literacy based on Amabile’s Componential Theory. *Jurnal Kependidikan*, 11(4), 17812
5. Bobobekov, D. J. (2024). The Effectiveness of the Development of Independent Performance Competence in the Environment of Digital Technologies. *Journal of Contemporary World Studies (Impact of digital technologies on students’ innovative competence)*.
6. Norqulov, B. (2024). Formation of Creative Competence in Students based on Innovative Technologies. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 3(5 Part 3), 207–212.
7. Ravshanova, D. (2024). Innovatsion yondashuv asosida talabalarda kreativ kompetentlikni rivojlantirishning uslubiy asoslari. *Universal Scientific Research (online jurnal)*.
8. Quvvatova, M. H. (2022). Talabalarning kreativligini rivojlantirishning pedagogik jihatlarini nazariy asoslash. *Educational Research in Universal Sciences (E-jaz)*.
9. Raximov, Z. T. (2024). Oliy ta‘lim jarayonida talabalarning o‘quv-bilish kompetensiyasini rivojlantirish orqali kasbiy tayyorlash. *Ta‘lim Innovatsiyasi va Integratsiyasi (maqola)*
10. Sarsenbaev, A. (2025). The Importance of Pedagogical Competence and Creativity in Education. *Modern Science and Research*, 4(4), 653–658.

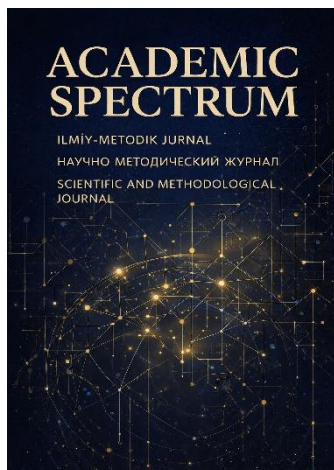
**MUNDARIJA:**

<b>Nazarov Akmal Mardonovich</b>		<b>Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari</b>	<b>6</b>
<b>Rustamov Shuxratovich</b>	<b>Shavkat</b>	<b>Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari</b>	<b>10</b>
<b>Ostanov Sharifovich</b>	<b>Shuxrat</b>	<b>Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari</b>	<b>14</b>
<b>Axmadov Rahmat o‘g‘li</b>	<b>Nazirjon</b>	<b>O‘smirlarda konstruktiv xulq-atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari</b>	<b>19</b>
<b>Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li</b>		<b>Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash</b>	<b>24</b>
<b>Axtamova G‘ayratovna</b>	<b>Ferangiz</b>	<b>O‘smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo‘naltirilgan psixologik yondashuvlar</b>	<b>30</b>
<b>Ashrapov Namoz o‘g‘li</b>	<b>Nodirbek</b>	<b>O‘smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o‘rni</b>	<b>35</b>
<b>Hamroyev Jasur</b>		<b>Talabalari o‘rtasida sun‘iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish</b>	<b>40</b>
<b>Axmedova Rahmat qizi</b>	<b>Zarina</b>	<b>Loyihaviy yondashuv asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish</b>	<b>44</b>
<b>Khakimov Shodieich</b>	<b>Shukhrat</b>	<b>Methods of studying the military servant and the military team</b>	<b>49</b>
<b>N.Z.Jumayev</b>		<b>Raqamli davrda ijtimoiy media va sun‘iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta‘siri</b>	<b>56</b>
<b>Sharopov Suxrob Shodi o‘g‘li</b>		<b>Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari</b>	<b>60</b>
<b>Boboqulova Komil qizi</b>	<b>O‘g‘iloy</b>	<b>Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari</b>	<b>64</b>
<b>Saidova Nu‘monovna</b>	<b>Nodira</b>	<b>Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli</b>	<b>68</b>
<b>Bobojonova Husniddin qizi</b>	<b>Dilnura</b>	<b>Dezadaptatsiyalashgan o‘smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari</b>	<b>73</b>
<b>Абдужабборов Тохиржон Курбанович</b>		<b>Особенности течения и лечения atopического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области</b>	<b>78</b>

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o‘tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlari	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g‘li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug‘bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug‘ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi		Nogironligi bo'lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo'shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich		Raqamli ta'lim jarayonlarini o'rgatishning bo'lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi		Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir		The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich		Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Iskandarov Abdug'aniyevich	Sherzod		
Туйбаева Бахтияровна	Саида	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon qizi	Adxamjon	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Saidali qizi	Zulayho	Umumta'lim maktablarida xulqi og'ishgan o'quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Rahimovna	Saida	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi		Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o'quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Aleksandrovna	Dilnoza	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o'rtasidagi bog'liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Mirzayev Xasanjon o'g'li	Ismoiljon		
Xasanova Kumushbek qizi	Aziza	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Axmadillo o'g'li	Izzatillo	Talabalarining akademik muaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Толыбаевич	Саулат	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi		Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o'zini boshqarishning o'zaro aloqasi	231
Ro'ziyeva Sitora qizi	Odil	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Sherquzi qizi	Madinaxon	Mustaqil ta'lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta'siri	237
Murodjonova Dilzoraxon qizi	Tolibjon	Kimyoning kriminalistikadagi o'rni	240

<b>To‘rayeva Gulnora Nosirovna</b>			
<b>Qudratova Bahromovna</b>	<b>Nozima</b>	<b>Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari</b>	<b>244</b>
<b>Pak Aleksandrovna Qurbonova Mamat qizi</b>	<b>Diana Zamira</b>	<b>Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta‘limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar</b>	<b>248</b>
<b>Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi</b>		<b>Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari</b>	<b>251</b>
<b>Ibrohimova Vahobjonovna</b>	<b>Halima</b>	<b>Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalinishini nazorat qilish</b>	<b>254</b>
<b>Soliyev Sobirovich</b>	<b>Ilhomjon</b>	<b>Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari</b>	<b>258</b>
<b>Akmalova Akmal qizi</b>	<b>Bahora</b>	<b>Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish</b>	<b>261</b>
<b>Alimjonova Fazliddin qizi</b>	<b>Sabina</b>	<b>Vatan himoyasi - jasorat ifodasi</b>	<b>265</b>
<b>Ganjiyev Furqatovich</b>	<b>Feruz</b>	<b>Globalashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari</b>	<b>269</b>
<b>Zuxriddinova Dilshodbek qizi</b>	<b>Risola</b>	<b>Tuban suvo‘tlarining ekologiyadagi ahamiyati</b>	<b>274</b>
<b>Ibodulloyev Sheraliyevich</b>	<b>Nurali</b>	<b>Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta‘lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari</b>	<b>278</b>
<b>Umirbekova Kenesbaevna</b>	<b>Nasiba</b>	<b>Axborot globalashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta‘sir etuvchi omillar tahlili</b>	<b>282</b>
<b>Yarashov Lazizovich</b>	<b>Azizbek</b>	<b>Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert</b>	<b>286</b>
<b>Ondayev Shuhrat Hasanovich</b>		<b>Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari</b>	<b>294</b>
<b>Narmuradova Uktamovna</b>	<b>Rayhon</b>	<b>Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi</b>	<b>298</b>
<b>Jumayeva Elmurodovna</b>	<b>Laylo</b>	<b>Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta‘lim samaradorligiga ta‘siri</b>	<b>301</b>



## “ACADEMIC SPECTRIUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRIUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o‘zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E‘lon qilinadigan maqolalarga bo‘lgan asosiy talablar:

✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;

✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro‘yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;

✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so‘z) va tayanch so‘zlar (8-10 ta) ingliz, o‘zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to‘liq yozilishi

kerak), mualliflar bir nechta bo‘lsa, ularning har biri haqida to‘liq ma‘lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko‘rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo‘llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro‘yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e‘lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o‘ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo‘lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to‘liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro‘yxatda ko‘rsatiladi. Matn ichidagi ko‘chirmadan so‘ng iqtibos olingan asarning ro‘yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o‘rinda kitob, to‘plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to‘liq nomi, nashr ko‘rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko‘rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko‘rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo‘lsa, barcha savol va e‘tirozlar bo‘yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo‘lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma‘ruzalari chop etilmaydi. E‘lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko‘chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o‘zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o‘zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko‘rib chiqilmaydi.



Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

**Tahririyat manzili:** 200117, O‘zbekiston Respublikasi,  
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy  
**Elektron manzil:** <https://fanistiqbollari.uz>  
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

*“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.*  
*Buxoro, 2026. № 1-Son.*